Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

HE 169/2016

Lausunto hallituksen esityksestä työttömyysturvalain ja kotoutumisen edistämisestä annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt Suomen Yrittäjiltä lausuntoa hallituksen esityksestä laeiksi työttömyysturvalain ja kotoutumisen edistämisestä annetun lain 19 §:n väliaikaisesta muuttamisesta sekä asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain 3 a §:n 2 momentin 2 kohdan kumoamisesta. Lausumme kunnioittavasti seuraavaa.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi väliaikaisesti työttömyysturvalakia ja kotoutumisen edistämisestä annettua lakia sekä muutettavaksi asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annettua lakia. Ulkomaalaislain perusteella oleskeluluvan saaneille työttömille työnhakijoille myönnettäisiin jatkossa työmarkkinatuen sijasta kotoutumistukea. Oleskeluluvan saaneiden henkilöiden integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä työmarkkinoille pääsyä edistetään kotoutumissuunnitelmassa yksilöllisillä kotouttamispalveluilla, jotka sisältävät muun muassa kielikoulutusta. Tältä ajalta maksettavan kotoutumistuen määrä olisi 90 prosenttia peruspäivärahan määrästä.

Edelleen esitetään, että Suomeen muuttavan henkilön asumisen vakinaisuutta arvioitaessa huomioon otettavana seikkana ei enää pidettäisi sitä, että hän on pakolainen tai saanut oleskeluluvan Suomessa toissijaisen suojelun tai humanitaarisen suojelun perusteella. Oleskeluluvan peruste ja maahanmuuton syy otettaisiin huomioon osana asumisen vakinaisuuden kokonaisarviota. Hallituksen esityksen mukaan tarkoituksena ei ole tiukentaa niitä edellytyksiä, joiden perusteella Suomessa asumisen vakinaisuutta arvioidaan, vaan korostaa asumisen vakinaisuuden arvioinnissa kokonaisarvion merkitystä. Tarkoituksena on, että eri maahanmuuttajaryhmien Suomessa asumisen vakinaisuutta arvioitaisiin yhtäläisin perustein.

Esityksen tavoitteeksi on todettu työttömien maahanmuuttajien perustoimeentulon turvaaminen ja toisaalta laajamittaisesta maahanmuutosta aiheutuvien kustannusten hallitseminen. Tarkoituksena on myös Suomeen turvapaikanhakijoita vetävien tekijöiden vähentäminen. Hallituksen esityksessä on erikseen todettu, että ehdotus liittyy uuteen yhteiskunnalliseen tilanteeseen, jonka jatkumista tai kehittymistä on tässä vaiheessa

vaikea arvioida. Tästä syystä muutosten (pl. asumisen vakinaisuutta koskeva arviointi) on tarkoitettu olevan voimassa määräajan eli 2017–2019.

Ehdotuksesta on pyydettävä perustuslakivaliokunnan lausunto

Vuoden 2015 loppuun mennessä Suomeen oli tullut yli 32 000 turvapaikanhakijaa, joista arviolta yli kolmannes saa oleskeluluvan. Elokuun 2016 loppuun mennessä Suomeen on tullut noin 4000 turvapaikanhakijaa lisää. Hallituksen esityksessä todetusti Suomi on tästä syystä lähihistorian suurimman maahanmuuttoaallon kohteena, kuten koko Eurooppa.

Tätä taustaa vasten on ymmärrettävää, että maahanmuutosta julkiselle taloudelle aiheutuvia kustannuksia pyritään hallitsemaan. Samaan aikaan on kuitenkin olennaisen tärkeää, että Suomi huolehtii ja auttaa hädänalaisia ihmisiä ja pitää tarkasti huolta siitä, että kaikkia kohdellaan lain edessä yhdenvertaisesti. Keskeinen tavoite tulee olla se, että oleskeluluvan saaneet turvapaikanhakijat integroidaan suomalaiseen yhteiskuntaan.

Suomen Yrittäjät pitää erittäin tärkeänä, että ihmisiä kohdellaan yhdenvertaisesti eikä ketään aseteta ilman hyväksyttävää perustetta eri asemaan esimerkiksi sukupuolen, henkilökohtaisten ominaisuuksien, järjestäytymisen tai alkuperän perusteella.

Kiinnitämme huomiota siihen, että hallituksen esitys merkitsee työmarkkinatuesta erillistä nimenomaisesti maahanmuuttajille tarkoitetun etuusjärjestelmän luomista, jonka keskeinen ero on tuen alempi taso. Esityksessä on arvioitu ehdotusta suhteessa perustuslakiin ja päädytty siihen, ettei perusoikeudellisia ongelmia olisi.

Perusoikeusarvioinnissa on toistettu lakiehdotuksen tarkoituksena olevan maahanmuuttajien perustoimeentulon turvaaminen kotoutumisen ajalta kansantaloudelle ja julkiselle taloudelle kestävällä tavalla laajamittaisen maahantulon yhteydessä. Taloudellisten vaikutusten arvioinnissa on todettu, että ehdotetun kotoutumistuen maksaminen säästäisi valtion varoja kotoutumistukimenojen osalta vuosien 2017—2019 aikana yhteensä arviolta 22,4 miljoonaa euroa. Julkisen talouden säästöt voivat kuitenkin jäädä toimeentulotukimenojen kasvun takia ennakoitua pienemmiksi.

Suomen Yrittäjät pitää olennaisen tärkeänä, että ehdotus arvioidaan huolellisesti perusoikeuksien, erityisesti yhdenvertaisuuden näkökulmasta ja että asiasta pyydetään perustuslakivaliokunnan lausunto.

Tehokkainta apua, kotouttamista ja julkisten varojen käyttöä on saada oleskeluluvan saaneet työn pariin. Maahanmuuttajien integrointi osaksi suomalaista yhteiskuntaa ja työelämää onkin otettava työvoimapolitiikan yhdeksi painopisteeksi. Osa oleskeluluvan saaneista työllistyy avoimille työmarkkinoille. On kuitenkin luotava myös muita väyliä työelämään.

Kotoutussopimus maahanmuuttajille

Suomen Yrittäjien näkemyksen mukaan maahanmuuttajia varten olisi luotava erityinen kotoutussopimusmalli. Siinä oleskeluluvan saanut henkilö ja yritys solmivat kotoutussopimuksen, jonka puitteissa henkilö tulee määräajaksi yritykseen oppimaan kieltä, kulttuuria ja suomalaista työelämää. Kotoutussopimus ei synnytä osapuolten välille työsuhdetta, vaan henkilö saa sopimuksen voimassaolon ajalta yhteiskunnalta tukea. Sen lisäksi yritys voi kuitenkin halutessaan maksaa sovitun määrän palkkaa. Kotoutussopimuksen päätyttyä henkilön valmiudet työllistyä avoimille työmarkkinoille olisivat huomattavasti paremmat. Kotoutussopimusmalli toteuttaisi osaltaan myös hallituksen periaatepäätöksellä linjaamaa valtion kotouttamisohjelmaa.

Suomen Yrittäjät

Albert Mäkelä
lainopillinen asiamies